

Lauritzen-prisen 2009

Jesper Langberg

Motivationstale v. teateranmelder Lars Wredstrøm, Børsen

Årets mandlige prismodtager af JL-Fondets store skuespilpris for 2009, Jesper Langberg, får IKKE prisen for lang og tro tjeneste.

Den slags fortjenester får man nemlig ofte kun, når man ikke har mere at byde på og er på vej på retræte.

Men er der noget som Jesper Langberg IKKE er, så er det på vej ud af scenen eller dansk film - herunder at hvile på sine mange kunstneriske laurbær.

Dagens mandlige prismoder forstår nemlig til stadighed at overraske os. At tage fusen på sit publikum ved at vise noget, som man ikke har set før – På den led, er Jesper Langberg nok dansk film- og teaters modsvar på en korkprop.

Den – og han med - er nemlig umulig at holde nede inden for de rørte danske kulturvande og bedst som man tror, at nu har man godt greb om den, smutter proppen – og Langberg med – ud mellem fingrene på én i forsøget på at finde nye sceniske og fortolkningsmæssige landområder.

Private bekymringer og sygdom eller ej, Langberg forstår til stadighed at tage fusen på sit publikum. Ikke på den grænseoverskridende måde, men der imod på den grænse undergravende.

Jesper Langberg forstår nemlig om nogen, at flytte det sand som reelt ligger UNDER fundamentet på de figurer han ofte spiller. Et fundament der dermed langsomt men sikkert falder sammen - og under alle omstændigheder blotlægges lige for øjnene af os.

Ikke som noget entydigt, men derimod som noget flerstrengt, hvor det antydningssmættede - men ofte uudsagte - taler sit helt eget sprog. Jesper Langberg er kort og godt en antydningmester, kamufleret som en scenisk korkprop med tryk på. I sin seneste del af karrieren er der navnlig 3 K'er eller C'er, der har brændt sig fast. I sin fortolkning af rolle som Kresten Skjern – lillebroderen til hovedpersonen Mads Skjern – i tv-serien "Matador" forstod Jesper Langberg nemlig om nogen, at spille på den tillidsvækkende åbenhed, sløret af en resignation og melankoli der var rent ud sagt måbende godt gået. En form han gav et ekstra twist i sine over 200 radio-oplæsninger og fortolkninger af H. C. Andersen tekster og dagbøger, alt sammen ofte tilsat en stærk undertone af forbehold, aggression og ironi.

Det seneste skud på K eller rettere her C stammen, er igen en Christian-rolle. Her taler vi om den Alzheimer-ramte provinslæge Christian Sommer, i TV-drama serien "Sommer". En rolle Jesper Langberg spillede så dybfølt og så overbevisende, at ikke blot Alzheimer-foreningen kunne mærke det i de ekstra økonomiske bidrag, det afstedkom - men også sådan, at da Jesper Langberg for nylig var inde på et

rejsebureau for at bestille en rejse, svarede ekspedienten, at det måske var bedst, hvis Langberg bad sin søn om at henvende sig til rejsebureauet, så skulle hun nok forklare HAM tingene, frem for at gøre Langberg forvirret.

Et udsagn som jeg ved, at du, Jesper, reelt tog som et kompliment, fordi det for dig beviste, at din fortolkning holdt vand og virkede ægte.

En af Jesper Langbergs store forcer er nemlig, at han ikke blot på film men også på scene, forstår at spille på en medmenneskelighed, vi på en og samme tid både kan identificere os med, men også tager afstand fra.

Ikke fordi følelsen eller følelserne ikke er ægte eller godt turnerede, men fordi de måske konfronterer os med sider i os selv, som måske ikke altid er så acceptable eller pæne i kanten. Det kan være det nedrige - gemt bag en maske af venlighed - eller de halvskjulte hævnmotiver, camoufleret bag et florlet og ofte troskyldigt lag af milde manerer. Sider, som Jesper Langberg konfronterede os med i roller som f.eks. faderen i Thomas Vinterbergs "Festen" på Mammuthuset i 2002, intensiveret i hans infamte gode fortolkning af rollen som snylteren og psykopaten Gruesen, i Soyas "Parasitterne" på Det Kongelige Teater i 2003.

Instruktøren Erling Schrøder udtalte engang: "Giv mig Ghita Nørby, og jeg skal gøre noget stort ud af hende" – det var dengang at Ghita Nørby ikke spillede andet end kønne unge piger og baronesser med eller uden en benzin-tank – og Schrøder holdt ord i forhold til sin Nørby-udtalelse. Han GJORDE virkelig noget stort ud af Ghita Nørby, noget hun heller aldrig selv undlader at fortælle eller fremhæve.

I samme udtalelse om Ghita Nørby, fortsatte Erling Schrøder så med at sige: "...og når jeg er færdig med Ghita, giv mig så Jesper Langberg. Den mand har en langt større alvor og uudgrundelighed i sig, end han selv ved af – og den skal jeg nok få frem i ham. Han trænger bare først til et scenisk syrebad, så hans pænhed kan blive forvandlet til ironi, og hans hidtidige ironi kan blive forvandlet til indestængt vrede". Erling Schrøder fik aldrig samme faste greb om Jesper Langberg, som han fik om Ghita Nørby - men det gør ikke noget.

For Jesper Langberg har for længst bevist, at han sagtens kan selv. At han til stadighed formår at forny sig, at omforme men også besjæle sine figurer, så vi på godt og ondt kan identificere os med dem.

Og for det, skal du have tak, Jesper. Din sceniske prop-mentalitet (og nej, jeg indikerer ikke, at du på nogen måde har et falske-problem). Men den prop-mentalitet (hvor du hele tiden smutter fra os, for til stadighed at konfronterer os med nye - men hele tiden vibrerende sider af dine figurer - og dermed også sider af os selv) - er næsegrus beundringsværdig.

Og for dét vil JL-Fondet gerne sige dig tak. Du er en af dansk teater og films få hvide elefanter – en race, som man i den grad skal prise sig lykkelig over at få lov til at se og møde, og derfor skal du have Lauritzen-prisen for 2009.... Tillykke.